

BORONYÁK v. Hungary (№ 4110/20)

Обставини справи

Справа стосувалася скарги заявника за статтею 10 Конвенції на штраф, накладений за розголошення конфіденційної інформації щодо умов безстрокового договору, укладеного ним та приватною компанією.

У листопаді 2011 року заявник, пан G. Boronyák, угорський громадянин та професійний актор, уклав з продюсерською компанією M. безстроковий агентський контракт на виконання ролі одного з головних героїв телесеріалу, який мав стати продуктом спільного виробництва між зазначеною приватною компанією та Трастовим фондом медіа-послуг та підтримки (Media Services and Support Trust Fund (Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap, далі – MTVA), фондовою компанією, що належала угорській державі та фінансувалася нею. Договором передбачалося, що телепрограма буде включена до активів угорського суспільного телебачення. Крім того, положення договору містили у собі угоду щодо нерозголошення, у відповідності до якої заявник погодився не розголошувати будь-яку конфіденційну ділову інформацію, на яку поширювалася дія угоди, зокрема дані та інформацію, що стосувалася компанії M. та її партнерів, власності та ділових зв'язків, діяльності з надання медіа-послуг, виробництва програм, акторів серіалу або будь-яких інших осіб, які отримали винагороду від компанії.

У випадку порушення заявником умов зазначеної угоди, крім відшкодування будь-яких збитків, він зобов'язувався сплатити штраф у розмірі 10 000 000 форинтів (приблизно 26 000 євро), якщо тільки продюсерська компанія не погодилась на розголошення відповідної конфіденційної інформації. Продюсерська компанія зберігала за собою право в будь-який час в односторонньому порядку розірвати контракт.

У 2012 році, ймовірно через низький інтерес до телесеріалу, його виробництво було припинено, а 1 серпня 2012 року продюсерська компанія розірвала контракт із заявником.

У невизначену дату інтернет-портал atlatszo.hu, що спеціалізувався на проведенні розслідувань та публікації інформації, що становить суспільний інтерес, зокрема про державні витрати, подав позов про свободу інформації проти MTVA, вимагаючи надання доступу до інформації про витрати на виробництво серіалу та розкриття різних документів, що стосувалися припинення виробництва. Високий суд міста Будапешта (the Budapest High Court) зобов'язав компанію надати запитувану інформацію. Зазначене рішення було залишено без змін Апеляційним судом міста Будапешта (the Budapest Court of Appeal) у червні 2013 року.

16 січня 2014 року заявник дав відео-інтерв'ю інтернет-порталу atlatszo.hu про гонорари, які він отримав від продюсерської компанії. [Atlatszo.hu](http://atlatszo.hu) також опублікував статтю, в основу якої було покладено інтерв'ю заявника, у якому йшлося в тому числі про неповну виплату належних йому сум винагороди.

В подальшому продюсерська компанія ініціювала провадження проти atlatszo.hu, домагаючись спростування заяв, висвітлених у статті від 16 січня 2014 року про несплату заборгованості. 18 лютого 2014 року заявник дав показання як свідок у Високому суді міста Будапешта про свій контракт та його умови.

17 січня 2014 року продюсерська компанія звернулась до заявника з вимогою сплатити штраф у розмірі 10 000 000 форинтів за порушення його зобов'язання щодо конфіденційності. Заявник не виконав таку вимогу, у зв'язку з чим компанія звернулась до суду із цивільним позовом через порушення заявником умов договору шляхом розголошення конфіденційної інформації в інтерв'ю та в якості свідка в судовому процесі.

Пештський центральний окружний суд (Pest Central District Court) своїм рішенням від 14 січня 2014 року, залишеним без змін Високим судом міста Будапешта, задовольнив позовні вимоги продюсерської компанії та зобов'язав заявника сплатити на її користь відповідну суму штрафу. Суди зазначили, що зобов'язання, передбачені угодою про нерозголошення, продовжили свою дію і після розірвання контракту. Суди також звернули увагу, що незважаючи на те, що MTVA оприлюднила бюджетну інформацію про виробництво серіалу, ані заявник, ані продюсерська компанія не обробляли інформацію, що становила суспільний інтерес. Високий суд міста Будапешта погодився з мотивами суду попередньої інстанції та вказав, що заявник погодився зберігати конфіденційність ділової інформації, навіть якщо він вважав її такою, що становила суспільний інтерес.

Не погоджуючись з рішеннями судів першої та апеляційної інстанції, заявник звернувся із заявою про перегляд таких рішень до Верховного Суду Угорщини (Kúria), який в свою чергу її відхилив. Так, Верховний Суд виснував, що заявник не розпоряджався державними коштами і не обробляв публічну інформацію, навіть якщо інша сторона договору отримала замовлення від державного органу на виробництво телесеріалу, про який йшла мова.

18 червня 2019 року Конституційний Суд Угорщини відхилив конституційну скаргу заявника, вказавши, що національне законодавство не виключає укладення угод про нерозголошення між приватними особами та суб'єктами, які в іншому випадку самі були б зобов'язані розкривати інформацію, що становить суспільний інтерес. Поширення інформації, що становить суспільний інтерес, приватними особами на договірних засадах може бути обмежене зобов'язаннями щодо дотримання конфіденційності з метою захисту бізнес-інтересів.

Звертаючись до ЄСПЛ, заявник стверджував, що накладення на нього штрафу за розголошення конфіденційної інформації становило непропорційне втручання в його право на свободу вираження поглядів, передбачене статтею 10 Конвенції.

Оцінка Суду

Перш за все ЄСПЛ повторив, що основні принципи, які стосуються необхідності в демократичному суспільстві втручання у здійснення свободи вираження поглядів, є усталеними у практиці Суду і були узагальнені у рішеннях *Steel and Morris v. the United Kingdom* (№ 68416/01, § 87, ECHR 2005-II), та *Rubins v. Latvia* (№ 79040/12, §§ 75–79, від 13 січня 2015 року), та у інших справах (пункт 32 рішення).

Розглядаючи спори, пов'язані зі свободою вираження поглядів у контексті професійних відносин, Суд встановив, що захист статті 10 Конвенції поширюється на робоче місце в цілому. ЄСПЛ також зазначив, що ця стаття є обов'язковою не лише у відносинах між роботодавцем і працівником, коли ці відносини регулюються публічним правом, але й може застосовуватися, коли вони регулюються приватним правом.

У контексті обставин даної справи ЄСПЛ визнав, що з огляду на застосування до заявника штрафних санкцій приватною компанією, а не державним органом, доцільним є її розгляд з точки зору позитивних зобов'язань Держави-відповідача за статтею 10 Конвенції, а саме забезпечення національними судами права заявника на свободу вираження поглядів та балансу такого права з правом компанії М. на захист своїх комерційних інтересів.

Суд звернув увагу, що сторони самі визначили обсяг своїх зобов'язань, викладених в контракті, і заявник добровільно та свідомо погодився з положенням угоди про нерозголошення, відмовившись від свого права на оприлюднення інформації про умови контракту. Водночас добровільний характер контракту не був єдиною підставою для обмеження права заявника на свободу вираження поглядів, які брали до уваги національні суди. Вони також проаналізували наслідки цього положення для свободи слова та доступу громадськості до інформації, що становила суспільний інтерес.

У зв'язку з цим ЄСПЛ погодився з доводами національних судів, що заявник не був ні розпорядником державних коштів, ні обробником публічних даних, а тому не був зобов'язаний відповідно до законодавства надавати доступ до інформації, про яку йшла мова.

Щодо посилення заявника на суспільний інтерес у розкритті інформації про витрати державного бюджету як на обґрунтування оприлюднення певних умов його контракту, ЄСПЛ зазначив, що розголошення інформації, що

становить суспільний інтерес, не може оцінюватися окремо від обов'язку зберігати конфіденційність або таємницю, який було порушено.

Крім того, ЄСПЛ враховував, що суспільний інтерес у розкритті конфіденційної інформації зменшується залежно від того, чи стосується розкрита інформація незаконних дій або практики, засуджуваних дій, практики або поведінки, або питання, яке викликає дискусії, що призводять до суперечок про те, чи є шкода для суспільства (див. аналогічну аргументацію в контексті викривачів у справі *Halet v. Luxembourg* [GC] (№ 21884/18, § 140, від 14 лютого 2023 року, з подальшим посиланням). У зв'язку з цим Суд відзначив відносну вагу суспільного інтересу в інформації, розкритій у цій справі, з огляду на той факт, що вона не стосувалася ні незаконних дій, ні гідних осуду практик, а лише окремих умов контракту заявника.

ЄСПЛ також погодився з національними судами, що обґрунтування, на яке посилався заявник, мало оцінюватись у світлі права громадськості на доступ до інформації, що становить суспільний інтерес. В даному випадку інтернет-портал *atlatszo.hu* фактично скористався процедурою захисту свободи інформації і національні суди задовольнили його запит, зобов'язавши *MTVA* оприлюднити запитувану інформацію про бюджет телесеріалу.

Таким чином, Суд виснував, що національне законодавство передбачало адекватні механізми для забезпечення доступу громадськості до інформації, про яку йшлося. Тобто розкриття заявником конфіденційної інформації не було необхідним способом забезпечення доступності інформації з метою подальшого обговорення питань, які становлять суспільний інтерес (пункт 47 рішення).

Стосовно інтересу, захищати який покликаний обов'язок зберігати таємницю, ЄСПЛ раніше визнав, що розголошення інформації, отриманої в контексті трудових відносин, може вплинути на приватні інтереси, наприклад, шляхом оскарження діяльності приватної компанії або роботодавця і заподіяння їй, а в певних випадках і третім особам, фінансової та/або репутаційної шкоди. У цій справі національні суди не встановили, що розкриття інформації, про яку йшлося, порушило господарську діяльність компанії М. Тим не менш, з огляду на велику кількість залучених осіб, високі витрати, а також значний час і працю, вкладені у виробництво серіалу, компанія М. мала фундаментальний інтерес у збереженні комерційної інформації в таємниці (див. пункт 14 цього рішення). Суд не вбачив підстав вважати інакше і визнав, що конфіденційність була, загалом кажучи, необхідною для здійснення М. підприємницької діяльності (пункт 48 рішення).

Нарешті, ЄСПЛ повторив, що характер і суворість призначеного покарання також є факторами, які слід брати до уваги при оцінці пропорційності втручання (див. рішення у справі *Wojczuk v. Poland*, № 52969/13, § 104, від 9 грудня 2021 року). Беручи до уваги обставини розголошення

інформації, серйозність характеру порушення договірних зобов'язань заявником, а також дослідження національними судами питання можливості пом'якшення міри відповідальності, ЄСПЛ погодився із позицією національних судів щодо розміру штрафу, стягнутого на користь компанії М (пункт 49 рішення).

З огляду на вищевикладене, ЄСПЛ виснував, що оскаржуване втручання було обґрунтоване відповідними та достатніми причинами і що органи влади держави-відповідача встановили справедливий баланс між інтересом заявника у свободі слова, з одного боку, та інтересом компанії М. у захисті своєї комерційної таємниці, з іншого боку, діючи таким чином в межах своїх дискреційних повноважень (див. рішення у справах *Tammer v. Estonia*, № 41205/98, § 60, ECHR 2001-I, та *Pedersen and Baadsgaard v. Denmark* [GC], № 49017/99, § 68, ECHR 2004-XI).

Таким чином, у цій справі не було порушення статті 10 Конвенції.

Висновок

Відсутність порушення статті 10 Конвенції (свобода вираження поглядів).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 20 червня 2024 року та набуло статусу остаточного 20 вересня 2024 року відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.